Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Glossa super Ecclesiasten - Cod. Aug. pap. 14

[Reichenau], 1401-1445

Auszug aus Hieronymusbrief

urn:nbn:de:bsz:31-84703

Visual Library

Sanctus Jeronimus ad Nepocianum presbiterum de Institucione clericorum

Igitur clericus qui Christo servit ecclesie interpretetur primum vocabulum suum et nominis diffinicione
prolata nitatur esse quod dicitur Si enim cleros grece latine sors appellatur propterea vocantur
clerici vel quia de sorte sunt domini vel quia ipse dominus sors id est pars clericorum est Qui
autem vel ipse pars domini est vel dominum partem habet talem se exhibere debet ut et ipse possi
deat dominum et possideatur a domino Qui possidet dominum et cum propheta dicat pars mea
dominus Nichil extra dominum habere potest Quod si quippiam aliud habuerit preter dominum pars
eius non erit dominus Verbi gratia Si aurum si argentum si possessiones si variam
supellectilem cum hiis partibus dominus pars eius fieri non dignatur Si autem ego pars domini
sum et funiculus hereditatis eius Nec accipio partem inter ceteras tribus Sed quasi levita
et sacerdos vivo de decimis et altari serviens altaris oblacione sustentor habens
victum et vestitum hiis contentus ero et nudam crucem nudus sequar
Obsecro itaque te et repetens iterum iterumque monebo Ne officium clericatus genus
antique milicie putes id est ne lucra seculi in Christi queras milicia Ne plus habeas
quam quando clericus esse cepisti et dicatur tibi Cleri eorum non proderunt eis Mensulam tuam
pauperes et peregrini et cum illis Christus conviva noverint Negociatorem clericum
et ex inope divitem ex ignobili gloriosum quasi quandam pestem fuge Corrumpunt
mores bonos confabulaciones pessime Tu aurum contempnis alius diligit
Tu calcas opes ille sectatur Tibi cordi est mansuetudo silencium secretum Illi
verbositas attrita frons fora placent et platee ac medicorum taberne
In tanta morum discordia quid tibi Hospiciolum tuum aut raro aut numquam
mulierum pedes terant Omnes puellas et virgines Christi aut equaliter ignora
aut equaliter dilige Ne sub eodem tecto mansites Ne in preterita castitate confidas
Nec Sampsone fortior nec David sanctior nec Salomone potes esse sapiencior
Memento semper quod paradisi colonum de possessione sua mulier eiecerit Egrotanti tibi
sanctus quilibet frater assistat et germana vel mater aut probate quelibet apud omnes
fidei Quod si huiusmodi non fuerint consanguinitatis castimonieque persone Multas anus
nutrit ecclesia que et officium prebeant et beneficium accipiant ministrando ut infirmitas
quoque tua fructum habeat elemosine Scio quosdam convaluisse corpore et animo egrotare cepisse
Periculose enim tibi ministrat cuius vultum frequenter attendis Si propter officium clericatus aut
vidua visitatur aut virgo Numquam domum solus introeas Tales habeto socios
quorum contubernio non infameris Si lector si acolitus si psalmista te sequitur Non
ornentur veste sed moribus Nec calamistro crispent comas sed pudiciciam habitu
polliceantur Solus cum sola secreto et absque arbitro vel teste non sedeas Si
familiarius est aliquid loquendum habet nutricem maiorem domus virginem viduam vel
maritatam Non est tam inhumana ut nullum preter te habeat cui se audeat credere
Caveto omnes suspiciones et quicquid probabiliter fingi potest Ne fingatur ante devita
Crebra munuscula et sudariola et fasciolas et vestes ori applicatas et degustatos
cibos blandasque et dulces litterulas Sanctus amor non habet Mel meum lumen meum desiderium
et ceteras ineptias amatorum omnia ludibria et facecias in comediis erubescimus In
secularibus hominibus detestamur quanto magis in clericis et in
clericis monachis quorum et sacerdocium proposito et propositum ornatur sacerdocio Nec hoc

dico quod aut in te aut in sanctis viris ista similitudinem sic quod in omni parte in
gradu et ordine et bonum et malum [illegible] Maiorem quod condempnatio [illegible]
sit. Gloria episcopi est pauperum opibus providere ignominia omnium sacerdotum est propriis studere
divitiis. Natus in paupere domo et in tugurio rusticano qui vix milio et
cibario pane rugientem saturare ventrem poteram nunc similam et mella
fastidio. Novi et genera et nomina piscium in quo litore concha lecta sit callesco
saporibus avium discerno provincias et ciborum me raritas ac novissime
dampna ipsa delectant. [illegible] lege [illegible]
de muneribus tuis [illegible] quod [illegible] digna
et fidelem [illegible] ut possis [illegible] in ecclesia sancta et [illegible]
remanere in hiis que dedisti et reddita sunt tibi [illegible] a quo [illegible]
[illegible] ad satisfaciendum domini [illegible] te [illegible] de ea que in te est
Non [illegible] Ne [illegible] in ecclesia loqui [illegible]
respondeat [illegible] quod dicit ipse non [illegible]
ventre de ieiunio disputat [illegible]
[illegible] in mente [illegible]
[illegible] Si pater ego sum ubi est honor
meus Si dominus ego sum ubi est timor meus. Plura [illegible] in eodem [illegible]
observanda sunt [illegible] Illud est dico quod [illegible] sacerdotes se esse sciant
[illegible] domus [illegible] ut et [illegible]
[illegible] illud est [illegible] Hoc ego te [illegible] ut
[illegible] Quod [illegible] filios [illegible]
hoc esse [illegible] templum domini sit
[illegible] reddens [illegible] apostolus Petrus [illegible] Pascite qui
in vobis est gregem dei providentes non coacte sed spontanee secundum
deum Neque turpis lucri gratia sed voluntarie Neque ut dominantes in clerum
sed forma facti gregis ex animo. Et cum apparuerit princeps pastorum percipietis
immarcescibilem glorie coronam. Docente te in ecclesia Non clamor populi
sed gemitus suscitetur lacrime auditorum laudes tue sint. Sermo presbyteri
scripturarum lectione conditus sit. Nolo te declamatorem esse et rabulam
garrulumque sine ratione sed misteriorum peritum et sacramentorum dei tui
eruditissimum. Verba volvere et celeritate dicendi apud imperitum
vulgus admirationem sui facere indoctorum hominum est. Attrita frons
interpretatur sepe quod nescit et cum aliis persuaserit sibi quoque usurpat scientiam.
Preceptor quondam meus Gregorius Nazanzenus eleganter lusit docebo
te inquit super hac re. Nichil tam facile quam vilem plebeculam
et indoctam concionem lingue volubilitate decipere que quicquid
non intelligit plus miratur. Vestes pullas eque devita ut
candidas. Ornatus et sordes pari modo fugiende sunt quia alterum
delicias alterum gloriam redolet. Non absque amictu lineo incedere
sed pretium vestium linearum non habere laudabile est. Alioquin ridiculum est

et plenum dederas referto marsupio quod Andreas erexerat qui nec habeas
condicionem omnis in principibus plenum esse vult et amplius accipiat et sub
pretextu elemosine quem diuicias quas magis verum appellandum est quam elemosina
sive vestes sive aues sive rapinas et pisces Modica in hanc [illegible] parit
ut [illegible] in ea sacris pertinent sunt quos cum [illegible] est [illegible]
quam dispensationem pauperum curie quam spectat Melius est non habere quam [illegible]
quam [illegible] petere quam debes [illegible] argumentis est [illegible] videri
[illegible] quam pontifex [illegible] est Nos [illegible] omnes [illegible] in [illegible]
[illegible] est alii [illegible] alius magis alius [illegible] [illegible] in lege [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nec [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nec [illegible] et eloquens in [illegible]
[illegible] [illegible] Multo quam [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quam [illegible] [illegible] Multi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Marmor [illegible] auro splendet laquearia gemmis altare [illegible]
et ministrorum [illegible] nulla electio est Neque [illegible] opponat [illegible]
in Iudea templum Mensa lucernas [illegible] patellas [illegible] [illegible]
et cetera quondam [illegible] facta sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] omnia [illegible] [illegible] scripta sunt autem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] devenerunt Nunc vero in paupertate domini [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et divinas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] quam [illegible] in [illegible] testes [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] delectat historia [illegible] auro [illegible]
et cetera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Aut aurum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Aut si aurum [illegible] placeat [illegible] quos in auro
aut [illegible] [illegible] [illegible] est aut [illegible] [illegible] vitandi
sunt [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] ante
fores [illegible] domini [illegible] et pauperes et qui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iudicium [illegible] [illegible]
[illegible] est apud te [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] te [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Aut [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] audiat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] quam [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] reddeas Ne
audeas aliud [illegible] hec [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
philosophi

Lentos sacerdotes et apostolus dampnat et vetus lex prohibet. Qui altario serviunt
vinum et siceram non bibant. Sicera hebreo sermone omnis potio nuncupatur
que inebriare potest sive illa que frumento conficitur sive pomorum succo aut cum favi
decoquuntur in dulcem et barbaram potionem aut palmarum fructus exprimuntur
in liquorem coctisque frugibus aqua pinguior colatur. Quicquid inebriat et
statum mentis evertit fuge similiter ut vinum. Nec hoc dico quod dei a nobis
creatura dampnetur siquidem et dominus vini potator est appellatus et Thimotheo
dolenti stomachum modica vini sorbitio relaxata est sed modum etatis
et valitudinis et corporum qualitate exigimus in potando. Quod si absque vino
adeo ardeo et adolescentia et inflammor calore sanguinis et succulento valido
que sum corpore libenter carebo poculo in quo suspicio veneni est. Pulchre dicitur
apud grecos pinguis venter non gignit sensum tenuem. Tantum tibi ieiuniorum
impone quantum ferre potes. Sint tibi ieiunia pura casta simplicia moderata
et non superstitiosa. Quid prodest oleo non vesci et molestias quasdam difficultates
que ciborum querere caricas piper nuces palmarum fructus similam mel pistacia.
Tota hortorum cultura vexatur ut cibario non vescamur pane et dum delicias
sectamur a regno celorum retrahimur. Cave ne hominum rumusculos aucuperis
ne offensam dei populorum laude commutes. Si adhuc inquit apostolus hominibus
placerem Christi servus non essem. Desiit placere hominibus et servus factus est Christi.
Per bonam et malam famam a dextris et a sinistris Christi miles graditur. Nec
laude extollitur nec vituperatione frangitur. Non divitiis tumet nec contrahitur
paupertate et leta contempnit et tristia. Per diem sol non uret eum neque
luna per noctem. Nolo te orare in angulis platearum ne rectum iter precidat
aura popularis. Nolo te dilatare fimbrias et
ostentui habere phylacteria et conscientia repugnante pharisaica ambitione
circumdari. Iuxta pendens evangelium iuxta tenens et prophetas fidelis mei
intellige quid taceam et quid magis tacendo loquar. Est
fuit ... Quanto melius erat hec non in
corpore quam in corde gestare dominum habere fautorem non aspectus hominum.
Vis scire quales dominus querat ornatus. Habeto prudentiam iusticiam temperantiam
fortitudinem. Hiis celi plagis includere. Hec te quadriga velut
aurigam Christi ad metam concitum ferat. Nichil hoc monili
preciosius. Nichil hac gemmarum varietate distinctius. Ex omni parte
decoraris cingeris atque protegeris et decoramento tibi sunt et tutamine.
Gemme vertuntur in scuta. Cave quoque ne aut linguam aut aures
habeas prurientes id est ne aut ipse aliis detrahas aut alios
audias detrahentes. Sedens inquit adversus fratrem tuum detrahebas
et adversus filium matris tue ponebas scandalum. Parce a detractione
lingue et custodi sermones tuos et scito quia cuncta que de aliis
loqueris tua sententia iudicaris et in hiis ipse deprehenderis
que in aliis arguebas. Neque vero illa racio est excusatio

resistentibus aliis iniuriam facere non possunt Nemo invito auditori libenter
refert Sagitta in lapidem numquam figitur interdum resiliens percutit dirigentem
Discat detractator dum te videt non libenter audire non facile detra-
here cum detractoribus ait Salomon ne commiscearis quoniam repente veniet
perditio eorum et ruinam utriusque quis novit tam videlicet eius qui
detrahit quam illius qui aurem accommodat detrahenti Officii ergo tui est visitare
languentes Nosse domos matronarum ac liberos earum et nobilium virorum
non ignorare secreta Officii ergo tui sit non solum oculos castos servare sed et
linguam Numquam de mulierum formis disputes Nec quid in una
domo agatur alia domus per te noverit Ypocrates adiurat discipulos
antequam doceat et in verba sua iurare compellit et extorquet sacramento silentium
sermonem incessum habitum moresque describit Quanto
magis nos quibus animarum medicina commissa est omnium christianorum
domos quasi proprias amare debemus Consolatores nos in meroribus suis
potius quam convivas in prosperis noverint Facile contemnitur clericus
qui sepe vocatus ad prandium ire non recusat Numquam petentes raro
accipiamus rogati Nescio quomodo enim ipse qui deprecatur
ut tribuat cum acceperis viliorem te iudicat Et mirum in modum
Si rogantem contempseris plus mira Si eum rogantem contempseris
plus te postea veneratur Predicator continentie nuptias ne conciliet
Qui apostolum legit dicentem et qui habent uxores sic sint quasi non
habentes cur virginem cogit ut nubat Qui de monogamia
sacerdos est quare viduam hortatur ut digama sit Procuratores atque [illegible]
dispensatores domorum alienarum atque villarum quomodo esse possunt
clerici qui iubentur contemnere facultates Amico rapere quippiam
furtum est Ecclesiam fraudare sacrilegium est Accepisse pauperibus
erogandum et esurientibus plurimis vel cautum esse velle vel
timidum aut quod apertissimi sceleris est aliquid inde subtrahere
omnium predonum crudelitatem superat Ego fame torqueor et tu
iudicas quid ventri meo satis sit Aut divide statim quod
acceperis Aut si timidus dispensator es dimitte largitorem
ut sua ipse distribuat Nolo sub occasione mea sacculus
tuus plenus sit Nemo mea melius me servare potest Ipse est optimus
dispensator qui nichil sibi reservat